1851.

LEEUWARDER COURANT.

DINGSDAG den 30 SEPTEMBER.

De middelprijzen van de *in-* en *uitlandsche Tarwe* en *Rogge*, waarnaar de zetting van den prijs van het *Tarwe-*, *Rogge-* en *Zwitserschbrood* moet worden geregeld, zijn op de markt van Vrijdag den 26 September 1851, te *Leeuwarden*, geweest als volgt:

Van de *Tarwe* per mudde	*f* 8,30.
Van de *Rogge* per last, voor het *Roggebrood* . . .	- 180,00.
Van de *Rogge* per last, voor het *Zwitserschbrood* . . .	- 180,00.

Leeuwarden, den 29 September 1851. *De Commissaris des Konings in de provincie Friesland* VAN PANHUIJS.

's GRAVENHAGE, den 27 September.

Eene commissie van leden der Tweede Kamer van de Staten-Generaal heeft gisteren middag het door die Kamer vastgestelde adres van antwoord op de troonrede bij de opening der tegenwoordige zitting, aan Zijne Majesteit den Koning aangeboden.

Op dit adres is door Zijne Majesteit den Koning het volgende geantwoord:

MIJNE HEEREN!

Ik heb met voldoening in dit adres opgemerkt de deelneming, welke de Tweede Kamer der Staten-Generaal aan den dag legt in de geboorte van Mijnen jongsten Zoon, wien Ik, spaart Gods gunst Hem het leven, eene warme gehechtheid hoop in te boezemen aan zijn Vaderland, — aan dat Vaderland, waaraan Mijn Stamhuis zoo nauw is verbonden.

Ik verblijd Mij tevens bij dit adres de bereidwilligheid der Kamer te zien uitgedrukt, om mede te werken tot bevordering van de belangen van het Vaderland. Hierdoor kan deze zitting, onder den zegen des Allerhoogsten, heilrijke vruchten opleveren; dit is althans Mijn vurige wensch.

— In de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van Dingsdag heeft bij de beraadslaging over het antwoord der troonrede, de 9de § aanleiding gegeven tot eene belangrijke discussie betreffende het stelsel van belasting. De heer *Jongstra* heeft een amendement voorgesteld, waarbij ook wordt gewaagd van eene grondige verbetering van dit stelsel als zeer wenschelijk. Onderscheidene leden hebben dit ondersteund; andere hebben het bestreden, en bij de commissie scheen dienaangaande verschil van gevoelen te bestaan, terwijl de minderheid derzelve zich daarvoor verklaarde.

De voorstanders van het amendement waren van oordeel, dat, daar men nu reeds sedert drie jaren telkens dezen wensch had geopenbaard, er geene reden bestond, om dien thans te verzwijgen, inzonderheid bij den tegenwoordigen zoo gunstigen toestand der geldmiddelen.

De bestrijders van het amendement meenden, dat het openbaren van dien wensch overbodig was, daar de Regering zelve hare bedoeling had te kennen gegeven, om tot eene wijziging van het belastingstelsel over te gaan; — dat daartoe reeds ontwerpen waren voorgedragen, en dat men in elk geval veel te ver ging, met het omverwerpen van al het bestaande te verlangen.

Een lid verklaarde zich voor het amendement, als bevattende eene verklaring tegen eene, naar zijn inzien, te groote vooringenomenheid tegen de laatstelijk voorgestelde belastingwetten.

Bij stemming hebben 24 leden zich *voor* en 24 zich *tegen* het amendement verklaard, en is alzoo de beslissing tot de zitting van Woensdag uitgesteld, wanneer, langdurige discussien daarover zijn gevoerd, waarin al de gewigtige beschouwingen, den vorigen dag in het midden gebragt, in het breede zijn behandeld en nader toegelicht. — Aan het einde der beraadslagingen, heeft de minister van finantien verklaard, dat het gouvernement zich onthouden heeft, en dit nu zal doen, om eenige meening over het amendement uit te drukken; vermits nog de aanneming, noch de verwerping kan beschouwd worden als eene goed- of afkeuring der handelingen van de Regering.

Ten slotte is het amendement, met eene meerderheid van 28 tegen 25 stemmen *verworpen*.

De § der commissie is daarop onveranderd aangenomen met 48 tegen 5 stemmen.

Daarna heeft eene langdurige beraadslaging plaats gehad over § 10, ten gevolge van een door den heer *Groen* voorgesteld amendement, waarbij de wensch werd uitgedrukt, dat in deze zitting nog eenige voorziening mogt worden tot stand gebragt in den toestand van het lager onderwijs. Nadat de heeren *v. Dam*, *v. Hoëvell* en de minister van binnenl. zaken dit amendement hadden bestreden en de heer *Groen* hetzelve nog nader had toegelicht, zijn, op voorstel van den heer *de Man*, de beraadslagingen daarover gesloten, — is het amendement met 46 tegen 6 stemmen, afgewezen, en § 10 zonder stemming aangenomen. Daarop is § 11 goedgekeurd en geheel het adres van antwoord, met 45 tegen 7 stemmen, aangenomen, en besloten, dat het adres Z. M. den Koning zal worden aangeboden.

In deze zitting is op voorstel van den voorzitter, besloten, ingevolge art. 113 van het reglement van orde der Kamer, de verzoekschriften, waarover in de vorige zitting geen verslag is uitgebragt, aan de tegenwoordige commissie voor de verzoekschriften te verzenden.

Is ingekomen eene koninklijke boodschap, ten geleide van onderscheidene ontwerpen van wet, betreffende de belastingen. — Verzending naar de afdeelingen.

In de zitting van Donderdag zijn de volgende wets-ontwerpen, welke, in de vorige zitting onafgedaan zijn gebleven, op nieuw ingediend, als:

de wets-ontwerpen, tot herziening van het belastingstelsel;

het wets-ontwerp betrekkelijk de wees- en momboir-kamers;

de wets-ontwerpen betreffende de rijks-comtabiliteit;

het wets-ontwerp omtrent den waarborg van de gouden en zilveren werken, en dat betreffende de graanregten,

Nog zijn ingekomen twee wets-ontwerpen, het eene tot verhooging der begrooting voor de Lands-drukkerij over 1851, het andere tot vaststelling der begrooting voor de Lands-drukkerij over 1852.

Er zijn onderscheidene adressen ingekomen, ten einde bij de voordragt der Kamer ter vervulling van de vacature in de Rekenkamer in aanmerking te komen, als van: *H. M. van Eijk*, *H. J. de Meijier*, *D. R. Wijckerheld Bisdom*, *L. A. H. Crommelin*, *H. L. Fievez*, *D. P. van Hoogenhuijze* en mr. *M. van Heloma*.

Over de wets-ontwerpen tot wijziging der wetten regelende de pensioenen bij de zee- en landmagt, zal op Maandag aanstaande beraadslaagd worden. Na afloop daarvan zal de Vergadering overgaan tot het vaststellen bij loting van den rooster voor de aftreding der leden van de Kamer.

GRONINGEN, den 27 September.

Het bestuur der tentoonstelling voor *Land- en Tuinbouw*, gehouden op den 24, 25 en 26 dezer heeft omtrent den uitslag der plaats gehad hebbende beoordeelingen, zoo van de Commissie van Landbouw, als van het bestuur der Afdeeling voor Ooft- en Tuinbouw, beide door daartoe verzochte deskundigen voorgelicht, bekend gemaakt:

1) Bij de op den 22 September aan de boerderij der *Landhuishoudkundige School* te Haren plaats gehad hebbende beproeving van ploegen en andere werktuigen, heeft men in de eerste plaats eene *gouden* medaille willen toekennen aan den onmiddelijk uit Noord-Amerika ingevoerden *Arendploeg*. Daarvan waren er twee *hose* op het ploegveld ter beproeving aanwezig, tusschen de inzenders van welke men de waarde der *gouden* medaille (*f* 50) verdeeld heeft, en wel omdat de inzender van den ploeg no. 32, de heer *C. J. Borgman*, van Kloosterburen, de groote verdienste heeft van het eerst uit Amerika den arendploeg te hebben overgebragt, terwijl daarentegen de arendploegd no. 31, ingezonden door den heer *C. Römelingh*, van Haren, bij de beproeving zelve beter voldaan heeft.

Voorts heeft de Commissie de ijverige pogingen gezien van eenige ingezetenen van dit gewest, om genoemden Amerikaanschen ploeg, hoewel met onderscheidene wijzigingen, na te maken, en heeft hare goedkeuring daarover te kennen willen geven door het toekennen van eene *zilveren* medaille, aan de volgende drie inzenders van gewijzigde arendploegen, namelijk, de heeren: *H. Eigenberg*, smid te Warffum; *A. Luinge*, smid te Warffum; *D. J. Ritsema*, smid, met *S. Noorda*, kuiper te Ulrum.

Een ingezonden arend-rijploegje van *A. Luinge*, te Warffum, wordt voorloopig eervol vermeld, doch zal, tusschen de rijen koolzaad, nog nader beproefd worden.

De Commissie heeft gemeend eene *gouden* medaille te moeten toekennen aan eenen Engelschen ijzeren *hooischudder* en *hooihark* van Jhr. *O. R. van Andringa de Kempenaer*, te Heerenveen, en eene *zilveren* medaille aan eene houten Amerikaansche hooihark van den heer *G. Reinders* te Noordpolder, om het belangrijke der invoering van deze hier geheel nieuwe werktuigen; hoewel de tijd des jaars de beproeving van beide werktuigen op dit oogenblik onmogelijk maakte.

Eindelijk is aan den inzender van een aan eenen gewonen ploeg te bevestigen rij zaaituig voor *boonen* enz., den heer *A. Waalkens*, te Blijham, eene *zilveren* medaille toegekend.

2) Van de ingezonden granen is de *zilveren* medaille toegekend aan de heeren: *L. L. Hoeksema*, te Lutjegast, voor *dikke brouwhaver*; *E. J. Wering*, te Nietap, voor *grijze boekweit* (gegroeid te Tolbert); *P. van Arnhem*, te Foxhol, voor *bruine boonen*; *C. Römelingh*, te Haren, voor *groene kroon-veld-erwten*;

3) De *zilveren* medaille, benevens *f* 25, voor de beste *boter*, is toegewezen aan *E. Zwart*, te Warffum, en eervolle vermelding van de boter ingezonden door *P. E. Ewers*, te Onderdendam;

4) Eene *zilveren* medaille, benevens *f* 25, voor de schoonste verzameling bloem- en potgewassen, aan *H. Opten*, te Groningen, terwijl eene verzameling gewassen van *C. van Stroe*, eervol vermeld is;

eene *zilveren* medaille voor de schoonste en grootste verzameling vruchten aan *E. P. Borgman*, te Groningen;

eene *zilveren* medaille, voor rekening van wijlen den hoogl. *Th. van Swinderen*, voor de schoonste verzameling bloeijende gewassen van een en hetzelfde geslacht, aan *H. Opten*, te Groningen;

eene *zilveren* medaille, voor eene fraaije verzameling *rozen*, aan *J. Hector*, te Groningen;

eene *zilveren* medaille, voor rekening der Leden van het Bestuur der Afdeeling voor Ooft- en Tuinbouw, voor de schoonste verzameling afgesneden *Dahliabloemen*, aan *J. Hector*, te Groningen.

LEEUWARDEN, den 29 September.

Bij resolutie van heeren Gedeputeerde Staten dezer provincie is bepaald dat de eerste bijeenkomst van de nieuwe benoemde gemeente-raden in deze provincie zal plaats hebben op Maandag den 6 October e. k.

— In de openbare Raadsvergadering te dezer stede, van Zaturdag ll. werden onder anderen, de volgende punten ter tafel gebragt:

Eene resolutie van Gedeputeerde Staten van de provincie Friesland, houdende arrestering der stedelijke rekening en verantwoording, over het dienstjaar 1849, met de onderdeelen daartoe betrekkelijk.

Vervolgens een besluit van Gedeputeerde Staten dezer provincie, houdende verdaging, tot den 20 October e. k. der bepaalde bijeenkomst, betrekkelijk de geschillen, omtrent de verpligting van het onderhoud der *Dockumer Ee*.

Op het adres van den heer mr. *H. van der Kooi*, strekkende ter bekoming van ontslag als commissaris der stads teekenschool alhier, op grond zijner benoeming tot lid van den raad dezer gemeente, werd besloten, een eervol ontslag als zoodanig, aan den adressant te verleenen.

Vervolgens werd op het adres van den heer *R. D. Smeding*, om op grond zijner aanstaande aftreding als lid van den stedelijken raad, te worden ontslagen, van zijne betrekking als voorzitter en lid der commissie van toezigt over het stads werkhuis alhier, en zulks naar aanleiding van art. 3 van het Reglement voor gezegde commissie, aan denzelven, als zoodanig, een eervol ontslag verleend.

Daarna werd kennisgenomen van een besluit van Gedeputeerde Staten van Friesland, waarbij is bepaald, dat op den 6 October e. k. de eerste bijeenkomst, van de nieuwe gemeente-raden in dit gewest, zal plaats hebben.

Eindelijk werd gelezen eene resolutie van Gedeputeerde Staten dezer provincie, nopens de formaliteiten, betrekkelijk de arrestering van het kohier voor de bijdragen tot het onderhoud der straten te dezer stede over 1851, — waarop werd besloten: derzelver verdere behandeling, over te laten, aan den nieuwen gemeente-raad.

Na afloop der werkzaamheden gaf de heer burgemeester zijne behoefte te kennen, om, nu het oogenblik van scheiding der vergadering gekomen was, hare leden eenige woorden tot afscheid toe te spreken. Belangrijk, treffend en onvergetelijk noemde Z. Ed. Achtb. dit tijdstip voor hen, die elkander op die plaats niet weder zouden ontmoeten, na vele jaren vereenigd te zijn geweest met vriendschappelijke gezindheid, die gunstig werkte op de behartiging der belangen dezer stad en harer ingezetenen. Bemoedigend schilderde hij de toekomst af, om dat zij, die de vergadering zouden vervangen ook haar vertrouwen en achting waardig waren, en wierp tevens, met aangename gewaarwording, een blik op het verledene, dat hunlieder geest steeds kon vervullen met de streelende herinnering van veel goeds te hebben bewerkt. Ook wendde ZEd. Achtb. zich vervolgens tot de ambtenaren der stedelijke secretarie die in hunne betrekkingen, het hunne hadden toegebragt, ten nutte der stad en tot genoegen der Regering, hetwelk hen aanspraak gaf op de tevredenheid van een volgend Bestuur.

Deze toespraak werd door den heer mr. *C. C. C. Warmolts* als oudste wethouder, op eene treffende wijze en in warme bewoordingen beantwoord. In zijne welsprekende rede betuigde bij den dank voor de zorg en ijver, waarmede door den heer burgemeester de vergadering steeds was geleid en voorgelicht en waardoor dezelve ook veel had mogen verrigten tot verfraaijing der stad enz. en niet minder, tot den bloei harer nuttige inrigtingen en verschillende scholen, welke nog onlangs aan andere vaderlandsche steden ten voorbeelde mogten gesteld worden. Lang en levendig zoude dan ook bij hem en zijne medeleden de herinneringen blijven aan deze vergadering, die steeds in der daad, eene Edel Achtbare vergadering was geweest, en besloot ZEd. Achtb. met den wensch, dat de heer burgemeester in den naderenden onderdom, met blijdschap de rust mogt genieten, op den ijverigen arbeid in zijne vaak moeijelijke betrekkingen waarin hij met eere de burgerkroon had verworven, hoe gaarne ook hij, met de overige raadsleden, hem aan het hoofd des bestuurs zag behouden.

— Onder de gelegenheden tot uitspanning, welke gedurende den aanstaanden winter, den ingezetenen dezer stad, eenige aangename avonden zullen beloven, zal, zoo als uit eene in deze courant voorkomende advertentie blijkt, het alhier bestaande muzijkgezelschap *Frascati*, ook wederom het zijne trachten bij te dragen. Gedachtig aan hetgeen *Frascati* steeds was en trachtte te zijn, mag men vertrouwen dat de vele beoefenaars en beminnaars der toonkunst, vernemende dat de directie van dit gezelschap ook nu, zoo door eene goede zamenstelling van het orchest, als door eene uitgelezene keuze van de uit te voeren stukken, al het mogelijke belovende bij te dragen, — bij de aanstaande aanbieding der inteekeningslijst voor een tiental soirées musicales, door eene ruime deelneming, die belangstelling zal mogen ondervinden, welke het alleen mogelijk kan maken, dat aan het beoogde doel gevolg zal kunnen gegeven worden.

— Te **SLOTEN** zijn bij de eerste stemming van de 60 kiezers ingekomen 48 stembriefjes: volstrekte meerderheid 25. Benoemd zijn de heeren: *G. F. van der Wal* met 47, *T. J. Nijenhuis* 35, *Jan E. de Jong* 33, *Jan W. Brouwer* 29 en *A. Meiness* met 25 stemmen.

Bij de herstemming zijn ingekomen 42 stembriefjes. Benoemd zijn de heeren mr. *M. Meiness* met 27 en *Siebe H. Visser* met 22 stemmen.

In GAASTERLAND zijn bij herstemming tot leden van den raad benoemd de heeren: *Sijbren Jukes Dooper* met 93, *Benediks Walters Zuiderveld* 89, *Jacob Uilkes Wijnstra* 81, *Lammert Johannes de Jong* 78, *Stoffel Sibbeles Boersma* 72 en *Teunis Harmens Bouma* met 68 stemmen.

[*Ter verbetering van een paar onnaauwkeurigheden, in de mededeeling van de herstemming in* WIJMBRITSERADEEL (*zie vorig no.*) leze men: J. S. Tromp *te Woudsend met* 370 *en* T. J. Rudolphi *te Jutrijp met* 216 *stemmen.*]

— Door Zijne Majesteit zijn bij besluit van den 18 dezer no. 69, goedgekeurd de predikantsberoepen, uitgebragt door de kerkeraden der gemeenten hierna genoemd, als:

van de hervormde gemeente te Beetgum, onder de classis van Leeuwarden, op *D. H. H. Tijssen*, theol. dr. en predikant te Harich, en

van de hervormde gemeente te Terhorne, onder de classis van Heerenveen, op *W. J. Meijer*, candidaat.

— De minister van finantien heeft, op gevraagde inlichtingen, beslist, dat de stukken door de benoemde gemeente-raden nevens hunne geloofsbrieven over te leggen, bedoeld bij art. 17 der gemeentewet, moeten gezegeld zijn en met uitzondering van het geboorte-extract tevens geregistreerd.

— De minister van finantien heeft bewilligd, dat aan de met veraccijnsde dranken werkende distillateurs en likeurstokers geleibiljetten worden afgegeven tot uitslag van dranken van hooger gehalte, dan blijkens hunne accijns-kwitantien is ingeslagen.

— Ingevolge aanschrijving van den minister van oorlog, zijn van verschillende corpsen cavalerie overgeplaatst 72 manschappen bestemd voor de Oost-Indien.

— Van Menaldum wordt het volgende gemeld: »Het is ons tot een bijzonder genoegen van hier te kunnen berigten, dat bij uiterste wilsbeschikking, door wijlen *Lutske Wigles Westra*, in leven huisvrouw van *Marten Lammerts Dijkstra*, aan de diakonie alhier is gelegateerd eene som van *f* 200; voor welk legaat de vereischte authorisatie onlangs is verleend geworden. Zal de nagedachtenis der overledene daardoor, bij onze gemeente, in eene gezegende herinnering blijven, wij wenschen tevens hartelijk, dat dit, door haar gegeven, voorbeeld ook anderen moge aansporen, van het hunne iets af te zonderen, om daarmede den armen wel te doen."

— Van Appelscha wordt, van den 22 dezer gemeld: »De eigenaars van de veenen onder Appelscha en Fochtelo hebben de gewoonte, dezelve bij gedeelten te verhuren. Deze veenen zijn niet geschikt om turf te graven, maar wel om beboekweit te worden. De huurders of pachters bewerken en branden dezelve, en zaaijen er dan boekweit in, moetende ⅓ van het verbouwde als pacht of huur aan de eigenaars afstaan. Deze houden daar dan jaarlijks verkooping van, gelijk voor eenige dagen weder heeft plaats gehad, en welke verkooping over de *f* 3000 heeft opgebragt. Dit over het geheel nemende, mag men besluiten, dat er op die veenen voor meer dan *f* 13,000 aan boekweit is verbouwd. Een niet onaanzienlijk kapitaal, hetwelk alleen door arbeid wordt verkregen, daar er geene uitschotten voor mest, als anderzins noodig zijn.

— Van Hoogeveen wordt, van den 21 dezer het volgende gemeld: »Naar men verneemt zijn de plannen en bestekken der Drentsche kanalisatie-maatschappij, na door de daartoe bevoegde plaatselijke en provinciale autoriteiten te zijn goedgekeurd, dezer dagen naar het ministerie van binnenlandsche zaken opgezonden. Onmiddellijk na de terugontvangst, welke men eerstdaags te gemoet ziet, zal er worden overgegaan tot de aanbestedingen en wel het eerst van het graven der waterleidingen naar de rivier de Reest.

Met de onteigening staat het gunstig. Langs eene linie van zeven à acht uren, zijn genoegzaam alle benoodigde perceelen in handen der maatschappij, en wel — enkele huizen in Meppel uitgezonderd — tot zeer billijke prijzen.

Bij de boringen in het veen — voor eenen tijd geschied, — vooral in de zuid-oostelijke veenen — langs de grenzen van Hanover — vond men meestal een effen en zeer weinig golvenden zandbodem — waarop het veen echter in zeer ongelijke dikte lag verspreid. — De diepte der veenlaag bedroeg op enkele plaatsen tien Ned. ellen.

— Zekere gebrandmerkte, tot langdurige tuchthuisstraffen verwezen misdadiger, met name *Johan Lodewijk Platzer*, oud 49 jaren geconfineerde in het huis van reclusie en tuchtiging alhier, was ter zake van krankzinnigheid vervoerd, en opgenomen in het geneeskundig gesticht voor krankzinnigen te Dordrecht. Hoewel zijne voortdurende verpleging aldaar, door heeren doctoren alsnog volstrekt noodzakelijk werd geoordeeld, heeft de lijder zelf echter gemeend in dit gevoelen te difficulteren en zich eene buitenlandsche reis aangeraden. Op den 25 Augustus jl. heeft de ongelukkige door middel van een nagemaakte sleutel en door zich van een zolder op straat te laten afzakken, feitelijk het gesticht verlaten, zonder zich ter verdere genezing tot dusver te hebben aangemeld. Daar nogtans zijn verkeer in het gemeene leven ligtelijk tot stoornis der openbare orde zoude kunnen aanleiding geven, zijn, naar men verneemt, de ambtenaren van justitie en policie, dringend uitgenoodigd, den wederspannigen patient op te sporen en ten fine van herstel van vermogens naar bovengenoemd krankzinnigen-gesticht te renvoijeren.

— De schikking in de bekende zaak over het huiszittenhuis te Leijden, welker tot stand brenging zooveel moeite gekost had en aan de meeste inwoners der stad zoo veel stof tot vreugde gaf, is, naar men verneemt, door Ged. Staten van Zuid-Holland *niet* goedgekeurd.

— Te Vlissingen worden gereed gemaakt om in October a. s. te vertrekken de schepen van oorlog *Prins Frederik der Nederlanden*, naar de Westkust van Zuid- en Noord-Amerika rond Kaap Hoorn; alsmede de korvet *Sumatra*, naar de Middellandsche zee, Alexandrie, Smirna, Konstantinopel, Athene, Triëst en Venetie; terwijl het fregat *Prins van Oranje*, den 18 dezer te Plymouth binnengeloopen, na terugkomst, bestemd wordt voor eene reis naar de Vereenigde Staten van Noord-Amerika.

— De Algemeene Synode der Nederlandsche Hervormde Kerk, die hare werkzaamheden den 12 dezer ten einde bragt, heeft in hare zitting van 9 dezer het algemeen reglement finaal gearresteerd en besloten de bekrachtiging des Konings te vragen. Onder hare verdere belangrijke verrigtingen behoort het beramen van een op te rigten hulpfonds, tot voorziening in de predikdienst bij hulpbehoevende gemeenten, hetwelk men geoordeeld heeft te moeten beproeven. Het zal bestaan uit een kapitaal van twee millioen gulden, door geldleening bij aandeelen te verzamelen, op een der grootboeken van de nationale schuld in te schrijven, en jaarlijks bij uitloting met premie een vijftigste gedeelte af te lossen, zijnde de verdere regeling aan de Algemeene Synodale Commissie opgedragen.

— De WelEerw. ZeerGel. heer *van Rhijn* heeft Woensdag avond, den 24 September jl., in de bedezaal der Broedergemeente te Zeijst, voor eene schare van belangstellende Christenen eenige mededeelingen gedaan over de onlangs van 16—21 September te Elberfeld gehouden groote Kerkvergadering (Kirchentag und Congres für innere Mission).

Uit de enkele trekken die Z.Eerw. aanvoerde bleek, van wat groot belang deze vergadering moet geweest zijn. De bloem der Duitsche Evangelische Kerk en vele afgevaardigden of belangstellenden uit Engeland, Frankrijk, Zwitserland, Belgie, Rusland, Zweden, N. Amerika en Nederland, waren er te zamen tot een getal van omstreeks twee duizend. De levensvragen der Christelijke Kerk van onzen tijd werden daar breedvoerig besproken, zooals: de onchristelijke toestand der *Gymnasiën*, der *hoogere standen*, der *kerkedienaars* (geestelijken); wat er uit christelijk oogpunt ter hervorming van deze en ter evangelisering van andere klassen des Duitschen volks kon en moest worden beproefd.

Veel daarvan is de kennisneming der Nederlandsche Christenheid overwaardig. Daarom hopen wij dat een naauwkeurig en breedvoerig verslag van deze Duitsche Kerkvergadering voor onze landgenooten zal worden verkrijgbaar gesteld.

— De algemeene vergadering van het protestantsche Gustaaf-Adolf-Genootschap is dezer dagen te Hamburg geopend. Men rekent, dat er meer dan 350 afgevaardigden uit de verschillende Duitsche Staten en ook uit Zwitserland en Hongarije zijn opgekomen, om over de bevordering der belangen van de protestantsche gezindheden te raadplegen.

— Maandag heeft de maatschappij, voor de bijbel-verspreiding te Liverpool haar 3de jubilé gevierd, sedert den dag harer stichting in 1701. De graaf van Derby zou het voorzitterschap bekleeden, doch werd daarin verhinderd door eene ongesteldheid; hij werd thans vervangen door den [illegible]

De bisschop van Calcutta heeft aan de vergadering verslag [illegible] verspreiding in Indie en bijzonder onder de Hindoes van Calcutta [illegible] een aantal tot het Christendom zijn overgegaan.

— In Ierland is eene maatschappij opgerigt, die zich ten doel [illegible] ten voorraad van turfgrond tot eigen voordeel en ten voordeele [illegible] te wenden door daaruit zamengeperste turf, turfkool en teer te [illegible] heeft voor eenige dagen den eersten steen gelegd van hare eerste [illegible] nen drie maanden moet deze fabriek in werking zijn en zoodra zij [illegible] deelen oplevert wil de maatschappij allerwege in Ierland, waar de [illegible] ren met haar in schikking willen treden, dergelijke fabrieken in werking [illegible]

Het Lidmaatschap van den Gemeente-Raad is onvereenigbaar [illegible] betrekking van ambtenaar van wege het Gemeentebestuur aan[illegible] (*Art. 23 Lit. f der Gemeentewet*).

Welke zijn de grenzen van deze wetsbepaling?

Ziedaar eene hoogstmoeilijke vraag, - getuige het verschil van gevoelen [illegible] men allerwege omtrent haar hoort openbaren. Juist die moeilijkheid echter [illegible] eene voldoende oplossing te vinden, spoort ons aan, om te trachten iets [illegible] dragen tot eene deugdelijke beantwoording, overtuigd, gelijk wij zijn, dat [illegible] eene gebrekkige poging tot de waarheid kan leiden.

Het begrip van *ambt*, in den meest uitgebreiden zin van dat woord genomen, schijnt *elke openbare betrekking* in zich te sluiten, *tot de waarneming van* [illegible] *ke iemand door het openbaar Gezag, krachtens deszelfs wettelijke attributen, wordt aangesteld.*

Volgens den letter van art. 23. L. f nu, wordt daar zonder eenige be[illegible] gesproken van de betrekking van ambtenaar, van wege het Gemeentebestuur aangesteld; en de laatste zinsnede van het artikel bevestigt het, dat naar de [illegible] doeling des wetgevers het woord *ambtenaar* in een zeer uitgestrekten zin [illegible] worden opgevat.

Men schijnt derhalve tot de gevolgtrekking te mogen komen, dat met het [illegible] maatschap van den Raad onvereenigbaar is elke openbare betrekking, tot [illegible] waarneming het gemeentebestuur krachtens zijne attributen iemand aanstelt [illegible] dat *de aanstelling* van wege het gemeentebestuur in ieder geval beslissend [illegible] de uitsluiting zou zijn.

Dit gevoelen, dat zich door de woorden der wet verdedigen laat, ko[illegible] echter niet juist voor, omdat dan de wet eene onregtvaardigheid en eene [illegible] rijmdheid zou behelzen; — en hoe algemeen ook de uitdrukkingen eener [illegible] mogen zijn, men mag nimmer vermoeden, dat de wetgever hebbe gewild [illegible] de toepassing der wet eene onregtvaardigheid of eene ongerijmdheid me[illegible] zou voeren. Wanneer zoodanige gevallen zich opdoen, waarin de letterlijke [illegible] passing der wet tot dergelijke uitkomst zou leiden, dan moeten zij geacht [illegible] den door den veronderstelden wil des wetgevers natuurlijk te zijn uitgesloten.

Er bestaat geene reden, waarom deze regel van wetsuitlegging, op het [illegible] van het Burgerlijk regt geldig (1), niet evenzeer van kracht zonde zijn [illegible] toepassing van staatkundige wetten.

De wet dan, beweren wij, voert tot onregtvaardigheid en tot ongerijmdheid [illegible] wanneer de aanstelling van wege het Gemeentebestuur *op zich zelve* als [illegible] send wordt aangemerkt.

Wanneer men toch de wet in dien zin opvat, dan kan de reden der [illegible] alleen hierin gelegen zijn, dat de wetgever niet gewild heeft, dat iemand [illegible] kunnen medewerken tot zijne eigene aanstelling. Was echter de intentie [illegible] wetgevers daarin gelegen, om de mogelijkheid hiervan te keer te gaan, dan [illegible] er geen redelijke grond zijn te vinden, waarom het ééne onbezoldigde [illegible] van de uitsluiting is uitgezonderd en het andere niet. De daad van aanstelling [illegible] van benoemen, is toch altijd dezelfde. Doch bovendien, indien de wetgever [illegible] had willen verhoeden, dat iemand tot zijne eigene aanstelling zou kunnen me[illegible] dewerken, — indien hierin de grond was gelegen van de onderwerpelijke wetsbepaling, — dan zou het verbod nimmer behooren te kunnen werken ten aanzien van hen, die reeds van wege het Gemeentebestuur aangesteld zijn geworden, vóór dat zij tot het lidmaatschap van den Raad zijn geroepen; en echter verklaart de wet de betrekking van ambtenaar, van wege het Gemeentebestuur aangesteld, in elk geval onvereenigbaar met het lidmaatschap van den Raad, onverschillig of de aanstelling vóór dan wel tijdens de zitting van het lid op hem is verstrekt.

Niet derhalve om de aanstelling zelve, van wege het Gemeentebestuur, maar om *iets anders*, dat de wetgever als een *uitvloeisel* dier aanstelling aanwezig heeft verondersteld, is de bedoelde onvereenigbaarheid bij de wet uitgesproken.

Naar onze meening nu is hetgeen de wetgever voor oogen heeft gehad alleen gelegen in de *ondergeschiktheid* aan het Gemeentebestuur *als verondersteld gevolg* van aanstelling door het Gemeentebestuur, zoodat de betrekking van ambtenaar, die wel door het Gemeentebestuur is aangesteld, doch daaraan niet is ondergeschikt, onzes oordeels, vereenigbaar is met het lidmaatschap van den Raad.

Als bewijs van deze stelling vestigen wij de aandacht inzonderheid op het laatste lid van art. 23, waarbij sommige betrekkingen, als die van leden van armbesturen enz., bij uitzondering op den regel van Lit. f, met het lidmaatschap van den Raad zijn vereenigbaar verklaard.

Van welke ambtenaren toch is hier in dat laatste lid van het artikel sprake? Uitsluitend van de zoodanigen, die in den regel niet alleen van wege het Gemeentebestuur zijn aangesteld maar ook tevens daaraan zijn *ondergeschikt*, (Art. 147, 148, 179 litt. t en u.)

Zou het nu niet even ongerijmd als onregtvaardig zijn, dat, nevens deze bepaling, de betrekking van die ambtenaren, die ofschoon wel aangesteld door [illegible] echter *niet ondergeschikt* zijn aan het Gemeentebestuur, alleen op grond der aanstelling, onvereenigbaar zou zijn met het lidmaatschap van den Raad? Het is toch een onmiskenbare waarheid dat het meerdere zwaarder weegt dan het mindere.

Wij willen een paar voorbeelden noemen, — te meer daar deze onder meer andere juist hier ter stede zich voordoen.

Curatoren van het Stedelijk Gymnasium, en leden der Plaatselijke Schoolcommissie, worden van wege het Gemeentebestuur aangesteld, maar zijn daaraan niet ondergeschikt. Hoe zou het nu mogelijk kunnen zijn, dat de wetgever gewild hebbe, dat de betrekkingen van dezen onvereenigbaar zouden zijn met het lidmaatschap van den Raad, terwijl de rekenpligtige leden van armbesturen en van besturen van godshuizen en andere instellingen van liefdadigheid met deze hunne betrekkingen die van lid van den Raad kunnen vereenigen? Men zegge niet: de wetgever heeft eene gunstige uitzondering ten voordeele van de bestuurders van instellingen van liefdadigheid willen en mogen daarstellen, [illegible] dat de zorg, waarvan dezen zich kwijten, zoodanige uitzondering boven alle anderen verdient. Want, behalve dat hier kwalijk *gunst* of *privilegie* als reden van uitzondering kan worden aangenomen, — dan vragen wij: is dan de zorg voor het armwezen zooveel hooger te schatten dan die voor het onderwijs? [illegible] is de laatste zelfs niet bij de Grondwet volkomen op ééne lijn met de [illegible] gesteld? — verdient zij zelfs niet hooger gewaardeerd dan de zorg voor het armwezen, omdat juist het onderwijs het krachtigste middel is om de armoede te bestrijden en te weren? Moest derhalve niet, wanneer de bloote aanstelling van wege het Gemeentebestuur op zich zelve een grond van onvereenigbaarheid was, doch men daarop, bij wege van gunst, of uit erkentelijkheid uitzonderingen wilde toelaten, boven alle andere betrekkingen juist die van Curatoren van Gymnasien en leden van Plaatselijke Schoolcommissien zijn uitgezonderd, vermits deze bovendien niet zijn ondergeschikt aan het Gemeentebestuur? [illegible]

Wij beseffen, dat zij, die ons gevoelen niet deelen, vooral met drie tegenwerpingen gereed zullen staan, namelijk met deze drie:

1°. dat artikel 23, lit *f*, als *twee* van *elkander afgescheidene* redenen van on[illegible] vereenigbaarheid noemt: *eerstens* de aanstelling van wege — en *ten tweede* [illegible]

---

(1) Toullier X no. 338. »Quelque générales que soient les expressions [illegible] ne saurait présumer, que le législateur ait voulu, que l'application de [illegible] entrainât une injustice ou une absurdité: d'où l'on a conclu, avec raison [illegible] nous semble, que lorsqu' il se rencontre de cas, tels que l'application de [illegible] opérerait une injustice ou une absurdité, ils sont naturellement présumés exceptés par la volonté présumée du législateur. Ils forment des exceptions [illegible] cites. »Il y a des choses qui s'exceptent naturellement et d'elles-mêmes, [illegible] »qu'on ne voit rien dans les termes de la loi, qui insinue cette restriction [illegible] dit fort bien Quintilien.

Quaedam etiam si nullâ significatione legis comprehensa sunt, natura excipiuntur.

[illegible]ondergeschiktheid aan het Gemeentebestuur, — en dat wij mitsdien ons zelven aan ongerijmdheid schuldig maken, wanneer wij des niettemin beweren, dat de vermoedelijke wil des wetgevers gezocht moet worden te zijn, dat de aanstelling van wege het Gemeentebestuur alleen dan een grond van onvereenigbaarheid is, wanneer de ondergeschiktheid aan hetzelve er mede gepaard gaat.

2°. dat nog scherper door den Minister van Binnenlandsche zaken die beide gronden van onvereenigbaarheid van elkander zijn onderscheiden, toen hij in de zitting van de Tweede Kamer der S. G. van 15 Mei 1851, zei:

»Het algemeene stelsel van uitsluiting omvat allen, die òf van wege het be- »stuur zijn aangesteld òf aan het Gemeentebestuur ondergeschikt op welke wij- »ze dan ook."

3°. dat door de Regering op de bedenking vervat in het verslag der Commissie van rapporteurs: of ook niet de bestuurders *van inrigtingen van wetenschap en kunst* bij het slot van art. 28 behoorden te worden uitgezonderd, heeft geantwoord:

»Het Gouvernement betwijfelt de noodzakelijkheid der bijvoeging: *wetenschap* »*en kunst* aan het slot van dit artikel. Indien er van wege de Gemeente der- »gelijke inrigtingen bestaan, zullen de bestuurders daarvan wel met andere ge- »meentelijke ambtenaren zijn gelijk te stellen."

Bedriegen wij ons niet, dan is geene dezer drie bedenkingen afdoende, om ons gevoelen te doen verwerpen.

ad. I. De tegenstelling in art. 28 Lit. f. laat geredelijk deze uitlegging toe, dat de wetgever in de eerste plaats heeft genoemd den ambtenaar van wege het Gemeentebestuur aangesteld, in de veronderstelling dat hij uit kracht daarvan aan het bestuur is ondergeschikt, — doch dat de wetgever tevens heeft begrepen, dat de ondergeschiktheid ook kan bestaan bij de aanstelling van wege een ander gezag, en dat hij uit dien hoofde heeft laten volgen de woorden: *of daaraan ondergeschikt.* Volgens deze opvatting, die de onze is, komt de zin der bepaling hierop neer, dat het lidmaatschap van den Raad is onvereenigbaar met de betrekking van ambtenaar, ondergeschikt aan het Gemeentebestuur, *hetzij hij van wege hetzelve zij aangesteld of niet.*

Deze opvatting is niet willekeurig. Want ieder zal geredelijk toestemmen 1°. dat *het ondergeschikt zijn* aan het Gemeentebestuur een veel gewigtiger grond van uitsluiting is, dan immer *de bloote aanstelling van wege* hetzelve zou kunnen zijn en 2°. dat het in den aard der zaak ligt, dat de wetgever, waar hij uitsluitingen vaststelt, begint met de noodzakelijkste en eindigt met die, welke het meest aan bedenking onderhevig zouden kunnen zijn, — juist zóó, als artikel 28 begint met den *minister* en eindigt met den *krijgsman in werkelijke dienst.*

Welnu is onze opvatting van Lit. f juist, — ligt bij het *aangesteld zijn van wege* — stilzwijgend het *ondergeschikt zijn aan* het bestuur tot grond, dan staat de noodzakelijkste uitsluiting voorop. Bij de tegenovergestelde uitlegging integendeel zou de prioriteit zijn toegekend aan het mindere boven het meerdere.

ad. II. Wel verre dat des Ministers op den 15 Mei, bij gelegenheid van het amendement *Westerhof*, gebezigde woorden onze uitlegging zouden ontzenuwen, schijnen zij haar geheel te bevestigen. Die woorden toch, waarbij dezelfde orde als in de wet in acht genomen is, wat zeggen zij anders dan dit: »Het algemeene stelsel van uitsluiting omvat allen, die òf van wege het bestuur zijn aangesteld, òf, op welke wijze dan ook, (d. i. op welke *andere* wijze dan ook), aan het Gemeentebestuur ondergeschikt."

ad III. Wat eindelijk betreft het antwoord door de Regering gegeven op het voorstel nopens de bijvoeging der woorden *wetenschap en kunst*, zoo deelen wij volkomen den twijfel van het Gouvernement omtrent de noodzakelijkheid dier bijvoeging. Treft toch de zinsnede van Lit. f. alleen de *ondergeschikten* aan het Gemeentebestuur, dan is het volkomen juist wanneer men zegt: »Indien er van wege de Gemeente inrigtingen van wetenschap of kunst bestaan, wier bestuurders aan het Gemeentebestuur zijn ondergeschikt, dan zullen dezen wel met alle andere gemeentelijke ambtenaren, die op denzelfden grond zijn uitgesloten, gelijk te stellen zijn."

Wij hebben tot hiertoe, ten betooge, dat de wetgever in art. 28 Lit. f. alleen het oog gehad heeft op de *ondergeschiktheid*, ons bijna uitsluitend op de wet beroepen, omdat deze immer de beste uitlegster van zich zelve is.

Het is echter van belang om thans nog stil te staan bij de discussien over de wet, en vooral bij hetgeen de Minister van Binnenlandsche zaken heeft gesproken ter voorkoming, dat de wet wierd ontsierd door het amendement van den Heer Westerhof ten gunste van de bezoldigde, aan het Gemeentebestuur ondergeschikte, armendoctoren.

Al wat de Minister, als orgaan der Regering, tot handhaving van het systeem der wet heeft gezegd, vereenigt zich in deze eene stelling, dat het beginsel der wet is: *wering van ondergeschikten uit den boezem van den Raad.*

»De geneeskundigen, »zei de Minister onder anderen," komen in het voorstel der Regering voor als *ambtenaren*, en *in zoo verre zijn zij gelijk gesteld met allen, die als ambtenaren* ONDERGESCHIKT *zijn aan het Gemeentebestuur*".

De voorsteller van het amendement had voorts aan het slot zijner rede gezegd: »indien er nadeelige gevolgen voortsproten uit de benoeming van armenartsen tot leden van den Raad, men late dat ter verantwoording der Kiezers, — men behandele de Kiezers niet als minderjarigen."

De Minister antwoordde:

»Dit te zeggen is krijg voeren tegen het systeem der Grondwet, tegen het stel- »sel der Kieswet, en tegen dat van de Provinciale wet. Wat is het beginsel ten »dezen bij al die wetten aangenomen? Dit, dat men uitsluitingen voorschreef »van de zoodanigen, die in het algemeen *door den gezonden zin van de Kiezers* »*zouden worden uitgesloten, al ware hunne uitsluiting niet voorgeschreven in* »*de wet.* De wetgever heeft gemeend, zoodanige uitsluitingen te mogen en te »moeten bepalen, *en geen andere regel is het die hier*" (art. 28 Lit. f) »*gevolgd* »*wordt* ten aanzien van al de ambtenaren van wege het Gemeentebestuur aange- »steld *en* aan het Gemeentebestuur *ondergeschikt.*"

Wij vestigen hier de aandacht niet slechts daarop, dat de Minister in deze zijne ontwikkeling van het bij de organieke wetten aangenomene stelsel aan de gedachte van aanstelling, als reden van uitsluiting, het begrip van ondergeschiktheid onafscheidelijk verbonden heeft, maar wij vragen bovendien: zouden, buiten uitsluiting krachtens de wet, wel immer door den gezonden zin van de Kiezers diegenen worden uitgesloten, die ofschoon aangesteld door het Gemeentebestuur, zich echter onafhankelijk nevens hetzelve, ter bereiking van een gemeenschappelijk doel, bewegen?

Een ander volksvertegenwoordiger, die het amendement van den Heer Westerhof ondersteunde, meende dat eene voorname reden, die het Gouvernement kon hebben bewogen, om de armendoctoren uit te sluiten, deze was, dat de Raad in het lid of in de leden, welke die bediening bekleedden, *een deel van zijne onafhankelijkheid zou kunnen verliezen.*

De Minister sprak deze veronderstelling tegen, en ontkende daardoor, dat de grond van incompatibiliteit, die het aangenomen stelsel wilde, gelegen was in *de daad van aanstelling* door het Gemeentebestuur. »De Regering," zei Z. E., »heeft dit gevraagd: »is lidmaatschap van het Gemeentebestuur vereenigbaar met »den *stand* van den aan dat bestuur *ondergeschikten* ambtenaar, op wiens *pligts-* »*betrachting* door datzelfde bestuur *toezigt* moet worden gehouden." Men verg. a 179 Lit. l.

Niet de aanstelling dus op zich zelve heeft men bij de wetsvoordragt als grond van uitsluiting voor oogen gehad, maar de verhouding daardoor te weeg gebragt tusschen den benoemde en het bestuur, — en die verhouding slechts *voor zoo verre* als daardoor aan de eene zijde *pligten* ontstaan, voor wier nakoming aan de andere zijde het *Gemeentebestuur* te waken heeft.

Het zelfde beginsel is onder alle punten van beschouwing door den Minister vastgehouden. Van het loon des armendoctors gewagende, voerde hij aan:

»Het is niet om die belooning, dat hij wordt uitgesloten, maar inzonderheid daarom, omdat *de vrijheid van het toezigt* zou worden belemmerd van wege het Gemeentebestuur te houden op de uitoefening van de aan de armenartsen opgedragen armenpractijk.

Zoo ook verder:

»De Gemeentevertegenwoordiging, vooral het uitvoerende deel, moet zorgen, dat al de *pligten*, aan de gemeentelijke ambtsbetrekkingen verbonden, behoorlijk worden vervuld. Het Gemeentebestuur moet hierbij geen hinderpaal ontmoeten, die gelegen zou kunnen zijn in het collegaschap" enz.

[illegible] eindelijk van de gansche rede des Ministers, gehouden tot ontwikkeling van den geest der wetsvoordragt nopens het punt van onvereenigbaarheid van de betrekking van ambtenaar, van wege het Gemeentebestuur aangesteld, met het lidmaatschap van den Raad, — is in deze zijne woorden samengevat:

»Het systeem van het wetsontwerp is: *er moet volkomen vrijheid van toezigt* *zijn.* Het *toezigt* van het Gemeentebestuur op de goede vervulling der [illegible] pligten zijner *onderhoorigen* moet door niets worden beperkt en verhinderd. [illegible] dat toezigt is niet meer zoo vrij, zoo gewaarborgd, wanneer de man, over wien dat toezigt zich almede uitstrekt, tevens lid is van de Gemeentevertegenwoordiging zelve."

Volgens de toelichting van Regeringswege aan de wet gegeven is derhalve de eenige strekking der bepaling, waarbij wij stilstaan, deze, om *onderhoorigen*, *ondergeschikten* van het Gemeentebestuur, buiten den Gemeenteraad te sluiten. Daar, waar zoodanige ondergeschiktheid ontbreekt, is derhalve ook geene plaats voor de toepassing der uitsluiting.

Men vraagt welligt, of wij niet al te veel gewigt hechten aan de beschouwing door slechts ééne der takken van de wetgevende magt voorgedragen. Wij gelooven het niet, juist omdat de vertegenwoordiging het door den Minister bestreden amendement van den heer Westerhof heeft aangenomen. De Staten-Generaal hebben het beginsel van onvereenigbaarheid van gemeenteambten met het lidmaatschap van den Raad binnen nog naauwere perken willen besluiten dan de Regering. Is de compatibiliteit van een ambt met dat lidmaatschap derhalve te verdedigen met de beschouwing door het Gouvernement voorgestaan, à plus forte raison strookt zij dan met de begrippen, die de andere tak der wetgeving geacht moet worden te hebben aangekleefd.

Nog eene opmerking.

Het stelsel der Gemeentewet ten dezen is geen ander, heeft de Minister van B. Z. gezegd, dan dat, wat reeds bij de Prov. wet is ontwikkeld.

Deze laatstgenoemde wet mag dus aangewend worden tot toelichting der eerste.

Zien wij nu in de bepaling omtrent de betrekkingen, die onvereenigbaar zijn verklaard met het lidmaatschap der Staten, dan vinden wij in art. 21 der Prov. wet genoemd die van ambtenaar in *de dienst* der Provincie werkzaam. *Dienstbaarheid, ondergeschiktheid, gehoudenheid tot vervulling van pligten*, waarop het Provinciaal bestuur heeft toetezien, — zie daar dus wederom het kenmerk der betrekking, zal zij een grond opleveren van onvereenigbaarheid met het lidmaatschap der Staten.

Nog scherper komt dit criterium uit in art. 53 ten aanzien van Gedeputeerde Staten, waar wij lezen, dat dezen niet tegelijk mogen bekleeden eene *bezoldigde* provinciale *bediening.*

Uit deze bepaling mag men afleiden, dat naar het inzigt des wetgevers, ofschoon bezoldiging op zich zelve geene reden zij van uitsluiting, zij echter het *kenmerk* is van ondergeschiktheid in den geest der wet. Wij gelooven dan ook dat de stelling geenszins gewaagd is, dat het lidmaatschap der Staten vereenigbaar is met elk provinciaal ambt, waaraan geene bezoldiging is verbonden. Want het zou al weder ongerijmd zijn voor dit lidmaatschap den toegang te sluiten, waar die voor de betrekking van lid der Gedeputeerde Staten is opengelaten. (2)

En keeren wij nu na deze opmerking terug tot de Gemeentewet, dan gelooven wij dat het minstens eene vraag is, die overdenking verdient, of niet elke gemeentebetrekking, die naar hare instelling gratis wordt waargenomen, geacht moet worden reeds daarom het wettelijk kenmerk van *ondergeschiktheid* te missen en mitsdien buiten den kring te zijn gelegen der ambten, die bij art. 28 lit. f met het lidmaatschap van den Raad onvereenigbaar zijn verklaard.

Wij laten echter deze vraag voor het oogenblik in het midden, evenzeer als wij ons thans van het betoog onthouden, in welke betrekkingen uit anderen hoofde geene wezentlijke ondergeschiktheid aan het Gemeentebestuur ligt opgesloten.

Wij hebben ons slechts voorgesteld, om, zoo mogelijk, de juiste grenzen van de bepaling van art. 28 lit. f te omschrijven. Mogten wij hierin zijn geslaagd, dan zou zeker reeds de grootste moeijelijkheid, die de toepassing er van ontmoeten kan, overwonnen zijn.

26 Sept. J. W. TROMP.

(2) Zoo houdt het lid der Staten-Generaal ook dan alleen op lid der kamer te zijn, wanneer hij een bezoldigd staatsambt aanneemt. Een onbezoldigd staatsambt, eene eerepost aannemende, wordt hij niet gerekend gevaar te loopen, van zijne onafhankelijkheid te verliezen.

215de STAATS-LOTERIJ.

Tweede klasse.

1ste	Trekk.	No. 7986, een prijs van *f* 1000. No. 9141, een prijs van *f* 1250.
2de	»	Nos. 10408, 15471, 8261 en 17478, ieder een prijs van *f* 1000. No. 8864, een prijs van *f* 1250.
3de	»	Nos. 19076, 15683, 5706, 2267 en 15035, ieder een prijs van *f* 1000. No. 7807, een prijs van *f* 20,000. No. 8950, een prijs van *f* 5000. No. 3806, een prijs van *f* 2500.
4de	»	Geene.

Ingevolge aanschrijving van Z. Exc. den Minister van Financien, maakt de Ondergeteekende Controleur van den Waarborg der Gouden en Zilveren Werken in de provincie Friesland, aan de belanghebbenden bekend:

Dat het KANTOOR VAN WAARBORG, gelegen in de Doelenstraat, lett. F, no. 129, is geopend den 1 Mei tot den 1 October van des morgens zeven, de overige maanden van des morgens acht, tot des middags twee uren, en wel op de dagen van Woensdag, Donderdag, Vrijdag en Zaturdag van iedere week.

Tevens worden de werkmeesters in Goud en Zilver herinnerd aan de bepaling dat zij, binnen deze stad wonende, hunne goederen ter stempeling en belasting moeten aanbieden, gedurende het eerste uur der opening van het Kantoor; uit de overige plaatsen zoo spoedig mogelijk na aankomst der schuiten, postwagens of ander vervoermiddel, waardoor hunne goederen worden aangebragt.

Leeuwarden, den 29 September 1851. W. HOEVENAAR.

COMMISSARISSEN VAN DE STADS TEEKENSCHOOL te *Leeuwarden*, brengen ter kennis van de daarbij belanghebbenden, dat de lessen in het HANDTEEKENEN zullen aanvangen op Zaturdag den 4 October eerstkomende, des avonds ten 6 uren, op de Groote Zaal der Latijnsche School, ingaande in de Bollemanssteeg, terwijl diegenen welke van de lessen, die aldaar door den Heer EERNSTMAN zullen worden gegeven, hetzij voor het eerst, of weder op nieuw wenschen gebruik te maken, zich daartoe kunnen aangeven tot en met den 2 October, ten huize van genoemden Heer EERNSTMAN, in de Breedstraat alhier, zullende de adspiranten tot dit onderwijs, den ouderdom van twaalf jaren moeten hebben bereikt. VAN BOELENS, *Voorzitter.*

Leeuwarden, den 25 September 1851. C. J. BOLTEN, *Secretaris.*

FRASCATI.

DIRECTEUREN van het Gezelschap *FRASCATI*, hebben de eer aan het kunstminnend publiek van *Leeuwarden* te berigten, dat zij voornemens zijn, gedurende den aanstaanden winter, even als vroegere jaren, een *tiental* SOIRÉES MUSICALES te geven, in de Groote Zaal van den Heer VAN DER WIELEN.

De prijs bij inteekening is *f* 4 voor de 10 Soirées. Buiten inteekening *f* 0,60 voor een Heer en *f* 0,25 voor eene Dame, voor iedere Soirée.

De lijst ter inteekening zal in deze week worden rondgezonden.

RINIA-STATE, den 27 September 1851. Getrouwd:

Mr. I. G. VAN NES,
G. W. G. I. RINIA VAN NAUTA Douairière, DAIGLISE.

*** Getrouwd:
Bolsward, den 28 September 1851.
S. S. OOSTERBAAN, *van Bolsward*, en
A. M. VISSER, *van Sneek.*
Eenige kennisgeving.

*** Ondertrouwd:
Sneek, den 25 September 1851.
AGE THEODORUS HAAGSMA,
Notaris te Leeuwarden, en
DIEUWKE [illegible]
Eenige kennisgeving.

*** Heden werd ons een' welgeschapen Zoon geboren.
Bergum, den 20 September 1851.
H. HAISMA.
L. W. [illegible]

WOMMELS, den 28 September 1851. Heden beviel [illegible] welgeschapen Zoon R. H. WICHERS WIERDSMA, geb. [illegible]

SNEEK, den 24 September 1851. Bevallen van een' Zoon, E. G. VELTMAN, Echtgenoote van J. A. VISSER.
Eenige kennisgeving.

*** Heden beviel van een' welgeschapen ZOON JOHANNA VAN DER MEER, geliefde Echtgenoote van G. H. HOMMES.
Leeuwarden, den 25 September 1851.

*** Heden beviel mijne geliefde Echtgenoote van een welgeschapen MEISJE.
Sneek, den 26 September 1851. D. E. DE JONG.

*** Heden morgen beviel voorspoedig van eene welgeschapene DOCHTER JANTJE J. HOEKSTRA, geliefde Echtgenoot van J. HOUWINK.
Heerenveen, den 27 September 1851.

LEEUWARDEN, den 19 September 1851. Heden overleed in den gezegenden ouderdom van circa drie en negentig jaren, den WelEdel Gestrengen Heer en Mr. PAULUS MARIUS BEUCKENS BRAUNIUS, betreurd door zijne nagelatene Betrekkingen en Vrienden.
Eenige kennisgeving.

*** Heden overleed tot onze diepe droefheid ons geliefd jongst Zoontje THEUNIS, bijna $1\frac{1}{2}$ jaar oud.
Harlingen, den 22 September 1851. S. BEITSCHAT Sz. E. IJPMA.
Eenige kennisgeving.

*** Tot onze innige droefheid ontsliep heden morgen ons geliefd oudst Dochtertje GEERTJE, in den jeugdigen leeftijd van ruim 12 jaren.
Leeuwarden, den 23 September 1851. T. CAMMENGA. M. CAMMENGA, geb. HARMENZON.

*** Heden namiddag ten een ure, ontsliep zacht en kalm, aan een verval van krachten, mijne waarde Zuster, Mejufvrouw MAGDALENA MUNNIKS, Weduwe den Heer FOKKE LIEUWMA, in den ouderdom van ruim vijf en zeventig jaren.
Meppel, den 24 September 1851. J. C. MUNNIKS, Weduwe A. VAN URK, AHz.

LEEUWARDEN, den 24 September 1851. Tot innige droefheid van mij en hare verdere betrekkingen, ontsliep heden zeer kalm en zacht, na een langdurig lijden, mijne hartelijk geliefde Echtgenoot TRIJNTJE TENCKINCK, in den bloeijenden leeftijd van 32 jaren. Slechts drie jaren was ik met haar door den gelukkigsten echt vereenigd. Zij schonk mij een Zoontje, terwijl zij voor mijne drie kinderen uit een vorig huwelijk eene zorgvolle moeder was.
A. MURRAIJ BAKKER.

*** Heden morgen 8 uur overleed mijne geliefde DOCHTER GEERTJE RöMER, na eene langdurige sukkeling, in bijna 20jarigen leeftijd.
Grouw, den 26 September 1851. G. W. EPEMA. Wed. T. RÖMER.

BURGERLIJKE STAND.

Bij den Burgerlijken Stand te *Leeuwarden* zijn van den 23 tot en met den 29 September 1851 aangegeven: 15 Geboren, 6 Overleden.

Opgave der Prijs en Aanvoer van *BOTER* en *KAAS*, den 26 September 1851, aan de Stadswaag te Leeuwarden.

BOTER, *f* 83,00. AANVOER, 932/4 282/8 95/16 vaten.
KAAS, - 15,25 à *f* 18,25. » 8339 Ned. ponden.

Prijs-Courant der Effecten.

Amsterdam, den 27 September 1851.

NEDERLAND.				
Werk. Schuld	$2\frac{1}{2}$ pCt.	58	$58\frac{1}{16}$	$58\frac{1}{16}$
Dito dito ..	3 »	$69\frac{1}{8}$		
Dito dito ...	4 »	90		
Amort.-Synd.	$3\frac{1}{2}$ »			
Handel-Maats.......				
FRANKRIJK.				
Certific.......	3 pCt.			
RUSLAND.				
Ob. bij *H.* 1798/1816	5 pCt.	$106\frac{3}{8}$		
dito dito 1828/1829	5 »	$105\frac{1}{8}$		
Dito bij dito ..	4 »			
Geldl. te Londen	$4\frac{1}{2}$ »			

SPANJE.				
Leen. *Ard.* v. 85 £	5 pCt.	$14\frac{9}{16}$	$14\frac{5}{8}$	$14\frac{5}{8}$
» » v. 510 £	5 »	$14\frac{5}{8}$	$14\frac{11}{16}$	$14\frac{11}{16}$
» onb. Stukk.	5 »	$14\frac{5}{8}$		
»	3 »			
» Binnenl. à 6/m	3 »	$34\frac{15}{16}$	35	35
Ardoin Coupon		8	$8\frac{1}{16}$	
Passive..........				
OOSTENRIJK.				
Metaliek	5 pCt.	$74\frac{1}{2}$	$74\frac{5}{8}$	
» (nieuwe)	5 »	$79\frac{5}{8}$	$79\frac{3}{4}$	$79\frac{11}{16}$
» »	$2\frac{1}{2}$ »	$38\frac{11}{16}$		
PORTUGAL.				
Te Londen 5 (nu 4)	pCt.	$33\frac{9}{16}$		
»	4 »	$33\frac{1}{8}$		

Fransche 5 pCt. bij Ketwich en Voomb. 86; Braz. 5 pCt. $90\frac{1}{2}$; Mex. $25\frac{5}{8}$, $\frac{3}{4}$, $\frac{3}{4}$; Peru 5 pCt. 88; Gren. $1\frac{3}{4}$ pCt. $14\frac{1}{2}$, $\frac{1}{2}$, $\frac{7}{16}$; Venez. 3 pCt. $28\frac{1}{4}$; Oblig. Holl. Spoorw. $4\frac{1}{2}$ pCt. 100; Venezuela Onbep. St. $27\frac{3}{8}$; Grenada Onbep. St. $13\frac{7}{8}$; Dito Uitg. Onb. St. $3\frac{5}{8}$; Spaansche 1 pCt. $16\frac{7}{16}$.

In onze binnenl. fondsen was heden weinig handel of variatie. Van vreemde effecten waren Spaansche een weinig aangenamer. Van Oostenrijksche waren nieuwe 5 pCts. bij vrij levendige affaire op nieuw meer aangeboden. Naar alle soorten van Zuid-Amerik. was tot verbeterde prijzen eenige meerdere vraag.

Zondag den 28 September.
Geene affaire.

Prijzen van Coupons en losbare Obligatien.

Metaliek *f* 25,20. Div. in £ St. *f* $11,82\frac{1}{2}$. Eng. Russ. *f* $11,92\frac{1}{2}$. Fransche *f* $56\frac{1}{4}$. Belgische *f* $56\frac{1}{4}$. Pruisische *f* $34\frac{3}{4}$. Hamb. Russ. *f* $36\frac{1}{8}$. Russ. in Z. R. *f* $36\frac{7}{16}$. Pools. in *Fl.* *f* $27\frac{1}{4}$. Coupons Portugal Binnenl. schuld no. 16, *f* $46\frac{1}{2}$. Stukken à *f* 10 per Stuk *f* 9,70 à *f* 9,75.

AANBESTEDING.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS DER STAD DOCKUM, zullen, op Zaturdag den 11 October aanstaande, des namiddags ten 3 uur, in het Stadshuis aldaar, doen aanbesteden:

Het doen van HERSTELLINGEN aan eenige *STADS WERKEN*, benevens het ONDERHOUD van alle de *STADS GEBOUWEN* en *WERKEN*, gedurende de laatste drie maanden van 1851.

Het Bestek hiervan ligt ter lezing in het Stadshuis aldaar.

De Notaris J. S. BOKMA, te Akkrum, zal op Donderdag den 2 October 1851, des namiddags ten 2 ure, ten huize van den Kastelein *Sjoerd R. Kuiper*, te Akkrum, tegen contante betaling, verkoopen:

13 Vaten 23 Kannen ROODE WIJN, liggende in 6 fusten te Akkrum, en aangehaald door de beambten der plaatselijke belastingen aldaar.

Verkooping te Ee.

Mr. J. WITTEVEEN, Notaris te Metslawier, zal, ingevolge regterlijke magtiging, volgens plaatselijk gebruik, presenteren te verkoopen:

a. Een' zeer beklanten, sedert eene reeks van jaren met het beste succes gedreven wordende KOREN- en PELMOLEN, zeer gunstig gelegen in den dorpe Ee aan de Dorpsvaart, Kad. gem. Ee, sectie C, no. 172.

b. Eene HUIZINGE, no. 29, met ERVE, MOESTUIN en verder AANBEHOOREN, grenzende aan het Molenerf, Kad. gem. en sectie als voren, no. 688, HUIS en ERF, gemeten op 10 roede 10 el, en

c. Eene WOONHUIZINGE, no. 30, met PAKHUIS, TUIN, BLEEKVELD en verder AANBEHOOREN, staande en gelegen tegen over de beide vorige perceelen, Kad. gem. en sectie als voren, no. 690, Huis en Erf, gemeten op 6 roede 50 el.

Te aanvaarden: de Molen c. a. en het perceel sub *c*, met uitzondering van eene Kamer, 12 Nov. e. k. en overigens den 12 Mei daaraanvolgende.

NB. Een gedeelte des koopschats ad *f* 4000 kan als eerste hypotheek onder het te veilene blijven staan.

Wie gading maakt kome Zaturdag den 11 October 1851, des namiddags om 4 uur, bij de provisionele veiling, ten huize van den Kastelein *Gansinga*, te Ee.

TE HUUR:

Eene BROOD-, KLEIN- en KOEKBAKKERIJ; 12 November 1851 te aanvaarden. Informatien zijn te bekomen bij P. M. FEENSTRA, Boekhandelaar te Bolsward. Brieven franco.

NIEUWE PLANK[illegible]

R. BLOEMBERGEN SANTEE, te Leeuwarden, zal, op [illegible] 1851, des voormiddags 10 uur, ten huize van R. J. [illegible] verkoopen: Eene partij NIEUWE PLANKEN, van differente [illegible] breedte.

Het van ouds bekende Oranje Koffijhuis, [illegible] 't Heerenwaltje en 't Hof.

De Ondergeteekende voornemens eene PORTIONS-TAFEL (à la Carte [illegible]) nen, van 's middags 12 tot 's namiddags 4 ure, heeft de eer, [illegible] en belanghebbenden daarvan te verwittigen; zich ten deze vriendelijk [illegible] derende, verzekerende alles te zullen doen om iedere begunstiging [illegible] worden. Zullende den juisten dag der opening door deze Courant [illegible] den bekend gemaakt.

PS. Bezorgt ETEN aan huis. M. STIEFS,
Leeuwarden, den 29 September 1851. *vroeger Hofmeester der Stoomboot* [illegible]

De Ondergeteekende beveelt zich aan tot het AANLEGGEN van TUIN[illegible] het maken van PLANTEEKENINGEN; alsmede tot het vervaardi[illegible] veelsoortige GEBOUWEN of ZITPLAATSEN, alle betrekking hebbende [illegible] Tuin.
Leeuwarden, den 25 September 1851. G. BRINK, *achter de Hoven, letter L, no.* [illegible]

KAGCHELS.

Bij den Ondergeteekende zijn te bekomen onderscheidene soorten van KAGCH[illegible]
A. P. BIJVOETS,
Koperslager en Kagchelmaker te Wouden[illegible]

De slechtste vruchten zijn het niet
Waaraan de Wespen knagen.

Het is merkwaardig hoe van alle kanten de Goldbergersche Kettingen [illegible] vallen worden. Dag aan dag komen, reeds jaren achtereen, uit alle [illegible] van Europa geleerde Verhandelingen en Courant-artikelen voor en tegen [illegible] velde trekken. Geen geheim middel heeft ooit zoo veel Geleerden in [illegible] gebragt, geen, ooit zoo veel nijd opgewekt. — Zij moeten dus wel goed [illegible]

In alle landen vindt men geneesheeren, die hun eene verwonderlijke [illegible] kracht toeschrijven, andere die hun alle geneeskracht betwisten. Gisteren [illegible] men den uitvinder een Charlatan, van daag komt een Generaal Veldmaarschalk [illegible] de eer der uitvinding reclameren! Ontelbare attesten vermelden de gelukkige uitkomsten, en, uit honderd inktkokers loopt de gal der wangunst om [illegible] tracht de eerlijkheid der berigtgevers te bezoedelen waar de roem der [illegible] wetenschap te hoog geplaatst is om dien aan te vallen.

Zoo berigt ons thans eene Friesche Courant, dat een of meer schrijvers [illegible] *Dinglers Polytechnisch Journal*, betreuren, dat een man als Dr. *Carl S*[illegible] volgens henzelven zoo hoog in aanzien staat en zoo eervolle betrekkingen [illegible] kleedt, zich door den »zoon Israëls" laat omkoopen om ten gunste van [illegible] kettingen te schrijven. — Nijd en wangunst spreken duidelijk uit dezen [illegible] maar ook evenveel onnoozelheid. — Mogen wij deze weinig scrupuleuse [illegible] vers wel eens afvragen op hoe veel zij de eerlijkheid, de eer en den [illegible] naam van Dr. *Sterz* taxeren? Mogen wij hen verzoeken dit eveneens te doen van de honderd andere doktoren, die even als Dr. *Sterz*, gunstig over Goldberger's Kettingen oordeelen, ze hunne patienten laten gebruiken en er openlijk over geschreven hebben? — als zij dit doen en dan bij de optelling niet vinden, dat de »zoon Israëls" Croesus schatten heeft moeten uitdeelen om van zoo [illegible] knappe mannen zoo veel schelmen te maken, dan — geven zij ons een [illegible] ongunstig denkbeeld van hun eigen begrip van eer en eerlijkheid.

Dr. *Sterz* en andere Heeren alle, zullen het ons niet kwalijk nemen, dat wij een oogenblik als bij onderstelling aannamen, dat zij te koop waren, zulk [illegible] gedachte kan bij ons natuurlijk niet dan in scherts opkomen en moest alleen dienen om de schrijvers in genoemd Journal regt duidelijk aan te toonen [illegible] slechte rekenmeesters zij zijn. Waarlijk de zoon Israëls zou onder hunne [illegible] ding niet zoo rijk geworden zijn als waarvoor zij hem nu uitschelden.

Van de ontelbare genezingen, door de Kettingen bewerkt, zeggen zij: »het is toeval." — Lijders, die 20 en 30 jaren lam en kreupel waren en geene hulp vinden konden, worden bij het omhangen der Kettingen altijd *toevallig* beter! Eene gelukkige toevalligheid kleeft dus aan Goldbergers's Kettingen en schijnt onafscheidbaar van hen te zijn.

Men koopt deze Kettingen met hun aankleefsel (d. i. de genezing) in de volgende Dépôts:

Amsterdam, *Verkoophuis*; Akkrum, *Pieter K. de Groot*; Assen, *H. P. A. v. Gorcum*; Bolsward, *S. S. Oosterbaan*; Dokkum, *A. Schaafsma*; Franeker, *K. Drager*; Gorredijk, *J. G. Zwart*; Groningen, *R. Hartman*, *J. L. Legro Jr.* en *C. Rikkers*; Hindeloopen, *David de Jong*; Heerenveen, *G. Overdiep*, en Gebr. *Padberg & Co*; Harlingen, *P. L. Mirande Pz.*; Leeuwarden, *S. P. Potsma*; Meppel, *H. J. Gelderman*; Sneek, *P. T. Potma.*

Eene belangrijke genezing

VAN EENE BEENWONDE DOOR DE PILLEN VAN *HOLLOWAY*.

Mejufvrouw *Malcom*, Echtgenoote van den Opziener der Vuurbaak aan den mond der rivier de Tees bij Radcar, leed sedert meer dan tien jaren aan eene zware wonde aan een Been, welke vooral sedert de laatste vier jaren zoo zeer toegenomen had, dat zij geheel buiten staat was, zonder krukken eenigzins te gaan. Zij had, alvorens de *Holloway's* Pillen en Zalf te gebruiken, onderscheidene geneesmiddelen beproefd, eindelijk nam zij haren toevlugt tot dit uitmuntend middel, en binnen negen weken tijds was hare wonde genezen.

Door het vermeerderd debiet zijn de prijzen als volgt:

DOOSJES PILLEN van *f* 0,90, *f* 2,10, *f* 3,30, *f* 7,75, *f* 15,50, *f* 23,50.
POTJES ZALF van - 0,90, - 2,10, - 3.30, - 8,15, - 15,90, - 23,90.

Zijn op *franco aanvrage*, *à contant*, te bekomen: aan het Hoofddepôt, bij den Heer J. STRAATMAN, te 's Hertogenbosch; J. C. H. VAN HARINXMA, te Leeuwarden; Wed. H. A. BINKSMA, te Harlingen; M. GAARBEEK, te Groningen; H. P. A. VAN GORCUM, te Assen, alsmede te Londen, Strand 244, *Holloway's Etablissement.*

HANOVER OF ZINKINGSNUIF,

van de Erven Is. LÉON te 's Hage.

Deze zoo zeer algemeen gezocht wordende SNUIF van eene aangename geur, waarvan de bestanddeelen zoo bij het Ministerie van Binnenlandsche Zaken als bij de Provinciale Geneeskundige Commissie te 's Hage bekend zijn, overtreft zoo zeer het doel van alle andere Snuiven van dien aard, namentlijk de oplossingen van verstoppingen in het hoofd dat derzelver dagelijks en algemeen gebruik niet genoeg kan worden aanbevolen.

Gemelde Snuif wordt verkocht in Pakjes van 1 en ½ oncen à 40 en 20 Cents en ook bij het lood, behalve bij de vervaardigers de Erven *Is. Léon* te 's Hage, in de provincie Friesland: Leeuwarden, *M. Nijsloot* op de Wæze; Bolsward, *Jacob Brandsma*; Balk, de Wed. *J. O. de Jong*; Dokkum, *A. Jorritsma*; Franeker, de Wed. *C. D. Zijlstra*; Gorredijk, *G. S. Zwart*; Harlingen, *T. Poer*[illegible]*sma*; Hindelopen, *David de Jong*; Heerenveen, *F. Hessel*; Lemmer, *H. W. Brandsma*; Sneek, *S. K. van der Meulen*; Sloten, *G. F. van der Wal*; IJlst, *I. de Vries*, Boekhandelaar; Groningen, Mejufv. Gezusters *P. & G.* [illegible], Steenstilstraat.

Diegenen welke in plaatsen waar geen Dépôt bestaat, zich met den verkoop van bovengemelde Snuif willen belasten, kunnen zich daartoe franco aanmelden.

Eene Hollandsche JUFVROUW, vroeger Kweekelinge en later Mede-Onderwijzeresse aan de voormalige Koninklijke Muzijkschool te Amsterdam, wenscht zich, — bij vereischte deelneming, — te Leeuwarden als MUZIJK-ONDERWIJZERESSE te vestigen, en bij het geven van privaatlessen in PIANO, ZANG en GUITARRE tevens eene ZANG-CURSUS voor *Meisjes* te openen. — Belanghebbenden gelieven zich te vervoegen bij den WelEerw. Heer H. SCHUTTE, [illegible] bij de Evang. Luth. Gemeente aldaar.

VERMIST: Een ENGELSCHE HAZEWINDHOUD, zijnde eene geelharige [illegible] met witte borst en blesje, gehoorzamende aan den naam van [illegible]
Diegene welke in dezen informatie kan geven wordt verzocht zich te [illegible] aan J. A. NIJSLOOT, Deurwaarder op de Tweebaksmarkt te Leeuwarden.